

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja

Druk nr 3487

Warszawa, 5 listopada 2004 r.

Pan

Józef Oleksy

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Franciszka Potulskiego.

(-) Jan Antochowski; (-) Magdalena Banaś; (-) Renata Basta; (-) Krzysztof Baszczyński; (-) Bogdan Błaszczyk; (-) Anita Błochowiak; (-) Bogdan Bujak; (-) Jan Chojnacki; (-) Kazimierz Chrzanowski; (-) Jerzy Czepułkowski; (-) Jakub Derech-Krzycki; (-) Wojciech Domaradzki; (-) Anna Filek; (-) Sebastian Florek; (-) Witold Gintowt-Dziewałtowski; (-) Anna Górna-Kubacka; (-) Joanna Grobel-Proszowska; (-) Zofia Grzebisz-Nowicka; (-) Ryszard Hayn; (-) Ewa Maria Janik; (-) Krzysztof Janik; (-) Tadeusz Kaleniecki; (-) Marian Kawa; (-) Bożena Kizińska; (-) Jan Knapik; (-) Jan Kochanowski; (-) Stanisław Kurpiewski; (-) Aleksandra Łuszczyńska; (-) Krystyna Łybacka; (-) Ryszard Maraszek; (-) Wacław Martyniuk; (-) Czesław Marzec; (-) Aldona Michalak; (-) Jerzy Michalski; (-) Alicja Murynowicz; (-) Tadeusz Myler; (-) Józef Nowicki; (-) Wiesław Okoński; (-) Katarzyna Maria Piekarska; (-) Elżbieta Piel-Mielczarek; (-) Kazimierz Pietrzyk; (-) Grażyna Pijanowska; (-) Olgierd Poniżnik; (-) Franciszek Potulski; (-) Andrzej Różański; (-) Kazimierz Sas; (-) Andrzej Skrzyński; (-) Edmund Stachowicz; (-) Władysław Stępień; (-) Benedykt Suchecki; (-) Jan Szwarc; (-) Jan Szymański; (-) Halina Talaga; (-) Tadeusz Tomaszewski; (-) Ryszard Tomczyk; (-) Bogusława Towalewska; (-) Marek Widuch; (-) Zofia Wilczyńska; (-) Franciszek Wołowicz; (-) Bogusław Wontor; (-) Ryszard Zbrzyzny.

USTAWA
z dnia 2004 r.

o Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej

Art. 1.

Ustawa określa zasady, formy oraz środki wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej.

Art. 2.

1. Dla realizacji celu, o którym mowa w art. 1, tworzy się Fundusz im. Komisji Edukacji Narodowej, zwany dalej „Funduszem”.
2. Fundusz jest państwowym funduszem celowym w rozumieniu art. 22 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, z późn. zm.¹⁾) stanowiącym wyodrębniony rachunek bankowy w Banku Gospodarstwa Krajowego, którym dysponuje minister właściwy do spraw oświaty.
3. Prezes Rady Ministrów nadaje Funduszowi, w drodze rozporządzenia, statut określający organizację, szczegółowe zasady oraz tryb działania Funduszu.
4. Minister właściwy do spraw oświaty przedkłada Sejmowi sprawozdanie z działalności Funduszu każdego roku do końca marca za rok ubiegły.

Art. 3.

1. Przychodami Funduszu są:
 - 1) środki przekazywane z budżetu państwa w wysokości określonej w ustawie budżetowej, w tym:
 - a) 0,5% odpisu od podatku od osób prawnych,
 - b) 1% odpisu od wpływów z prywatyzacji;
 - 2) środki niezadysponowane przez podatników zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96, poz. 873 oraz z 2004 r. Nr 64, poz. 593 i Nr 116, poz. 1203);
 - 3) odsetki od lokat środków Funduszu w banku;
 - 4) spadki, zapisy i darowizny;
 - 5) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi.
2. Środki Funduszu niewykorzystane w ciągu roku pozostają na koncie Funduszu.

Art. 4.

1. Środki Funduszu są przekazywane przez ministra właściwego do spraw oświaty gminom na wyodrębniony rachunek bankowy - według algorytmu.
2. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, algorytm, o którym mowa w ust. 1. Projekt algorytmu podlega opiniowaniu przez Społeczną Radę Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej.
3. Algorytm, o którym mowa w ust. 1, powinien uwzględniać w szczególności liczbę mieszkańców, poziom bezrobocia, dochodowość na mieszkańca w gminie oraz udział

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 594, Nr 96, poz. 874, Nr 166, poz. 1611 i Nr 189, poz. 1851 oraz z 2004 r. Nr 19, poz. 177, Nr 93, poz. 890, Nr 121, poz. 1264 i Nr 123, poz. 1291.

środków własnych jednostki samorządu terytorialnego przeznaczonych na cel realizowany przez Fundusz i udział nakładów na oświatę w budżecie tej jednostki.

Art. 5.

1. Środki Funduszu przeznacza się na zaspokajanie potrzeb edukacyjnych ucznia, a w szczególności na:
 - 1) zakup podręczników dla ucznia;
 - 2) zakup innych niż podręczniki przyborów szkolnych;
 - 3) pokrycie kosztów przejazdów ucznia szkoły ponadgimnazjalnej;
 - 4) pokrycie kosztów wyrównania zaległości programowych w wypadku przerwy w nauce spowodowanej chorobą ucznia;
 - 5) pokrycie kosztów uczestnictwa ucznia w zajęciach pozalekcyjnych organizowanych odpłatnie przez szkołę.
2. Rada gminy uchwała regulamin udzielania świadczeń ze środków Funduszu.
3. Świadczenie pomocy materialnej z Funduszu przyznaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

Art. 6.

1. Gmina sporządza sprawozdanie roczne z wykorzystania środków Funduszu uwzględniając w nim:
 - 1) ilość uczniów, według rodzajów szkół, którym przyznano pomoc;
 - 2) rodzaj przyznanej pomocy.
2. Minister właściwy do spraw oświaty określa, w drodze rozporządzenia, wzór sprawozdania, sposób i terminy jego przekazywania zapewniające sporządzenie zestawienia zbiorczego.

Art. 7.

1. Prawo do korzystania z pomocy Funduszu mają uczniowie zarówno szkół publicznych jak i niepublicznych, w których rodzinie dochód na osobę nie przekracza minimalnego wynagrodzenia ustalonego na zasadach określonych w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. Nr 200, poz. 1679).
2. Pomoc z Funduszu udzielana jest niezależnie od pomocy materialnej i stypendialnej udzielanej na podstawie innych ustaw albo przyznawanej przez fundacje lub stowarzyszenia.
3. Pomoc z Funduszu przyznana uczniowi realizowana jest wyłącznie w formie rzeczowej.

Art. 8.

Minister właściwy do spraw oświaty opracuje oraz zapewni udostępnianie w placówkach oświatowych, do wiadomości uczniów i ich rodziców, informację o celach Funduszu oraz o zasadach przyznawania pomocy ze środków Funduszu.

Art. 9.

1. Pomoc z Funduszu udzielana jest na wniosek:
 - 1) rodziców lub prawnych opiekunów niepełnoletniego ucznia;
 - 2) ucznia - jeżeli osiągnął pełnoletność;
 - 3) dyrektora szkoły, do której uczęszcza uczeń.
2. Wnioski składane przez uprawnionych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, potwierdza dyrektor szkoły do której uczęszcza uczeń.
3. Wnioski, o których mowa w ust. 1, przyjmuje urząd gminy właściwy dla miejsca zamieszkania ucznia.

4. Wzór wniosku, o którym mowa w ust. 1, określa, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw oświaty.

Art. 10.

1. Przy ministrze właściwym do spraw oświaty działa Społeczna Rada Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej, zwana dalej „Radą”.
2. W skład Rady wchodzi 12 członków powoływanych i odwoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na 2 lata w składzie:
 - 1) 2 osoby - spośród osób zgłoszonych przez Związek Gmin Wiejskich;
 - 2) 2 osoby - spośród osób zgłoszonych przez Związek Powiatów Polskich;
 - 3) 1 osoba - spośród osób zgłoszonych przez Unię Miasteczek Polskich;
 - 4) 2 osoby - spośród osób zgłoszonych przez Związek Miast Polskich;
 - 5) 1 osoba - spośród osób zgłoszonych przez Unię Metropolii Polskich;
 - 6) 2 osoby - spośród kuratorów oświaty;
 - 7) 1 osoba reprezentująca ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
 - 8) 1 osoba reprezentująca ministra właściwego do spraw oświaty i szkolnictwa wyższego.
3. Prezes Rady Ministrów odwołuje członka Rady:
 - 1) w związku z rezygnacją członka Rady;
 - 2) na wniosek przewodniczącego Rady w wypadku nieuczestniczenia członka Rady w jej pracach;
 - 3) na wniosek podmiotu zgłaszającego członka Rady w wypadku ustania okoliczności uzasadniającej to zgłoszenie.

Art. 11.

1. Rada wybiera ze swego składu przewodniczącego Rady i jego zastępcę.
2. Posiedzenia Rady odbywają się co najmniej raz na 3 miesiące.
3. Obsługę administracyjną i biurową Rady zapewnia minister właściwy do spraw oświaty.
4. Członkom Rady przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży i noclegów.

Art. 12.

Do zadań Rady należy:

- 1) ocena prawidłowości, efektywności i celowości wykorzystywania środków Funduszu;
- 2) inicjowanie usprawnień organizacyjnych w funkcjonowaniu Funduszu;
- 3) przyjmowanie rocznego sprawozdania z jego działalności, o którym mowa w art. 2 ust. 4;
- 4) opiniowanie projektów aktów wykonawczych do ustawy z wyłączeniem rozporządzenia, o którym mowa w art. 2 ust. 3.

Art. 13.

1. Pomoc z Funduszu będzie udzielana od września 2005 r.
2. Środki budżetowe tworzące fundusz w pierwszym roku działania zostaną wyodrębnione w ustawie budżetowej na 2005 rok.

Art. 14.

W ustawie z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397, z późn. zm.²⁾) w art. 56:

a) w ust. 1 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) 1% przychodów z prywatyzacji przeznaczają się na pomoc w wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży udzielaną przez Fundusz im. Komisji Edukacji Narodowej;”

b) dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. Środki, o których mowa w ust. 1 pkt 4a, podlegają przekazaniu ministrowi właściwemu do spraw oświaty.”

Art. 15.

1. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2005 r., z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Przepisy art. 2 ust. 3 i art. 13 ust. 2 wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2002 r. Nr 240, poz. 2055, z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 90, poz. 844 oraz z 2004 r. Nr 6, poz. 39, Nr 116, poz. 1207 i Nr 123, poz. 1291.

Uzasadnienie

W ostatnich latach w Polsce obserwujemy zjawisko niepokojącego rozwarstwienia społeczeństwa będącego wynikiem różnic w wysokości osiągniętych dochodów. Dzieci i młodzież są grupą, która doświadcza ubóstwa najmocniej bowiem skala ubóstwa rośnie wraz ze wzrostem dzietności rodzin. Oznacza to, że nie wszystkie dzieci mają jednakowe szanse korzystania z pełnej oferty edukacyjnej. Według GUS 20% dzieci i młodzieży w wieku 7-19 lat pochodzi z rodzin znajdujących się poniżej ustawowego kryterium ubóstwa. Budżety rodzin ubogich uwzględniają przede wszystkim potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone. Do takich potrzeb najczęściej nie są zaliczane potrzeby edukacyjne. W tej sytuacji działania wyrównujące szanse edukacyjne dzieci i młodzieży są istotne zarówno w aspekcie indywidualnym jak i społecznym. Wyrównywanie szans edukacyjnych stanowi także narzędzie aktywizacji edukacyjnej, a tym samym przyczynianie się do większego zainteresowania zdobyciem dobrego wykształcenia.

Projekt ustawy jest odpowiedzią na przedstawione wyżej problemy.

Ustanawia się Fundusz im. Komisji Edukacji Narodowej jako państwowy fundusz celowy przy ministrze właściwym do spraw oświaty minimalizując w ten sposób koszty jego funkcjonowania. Zapewnia się również społeczną kontrolę nad funkcjonowaniem Funduszu oddając ją reprezentantom samorządów terytorialnych - jako Społecznej Radzie Funduszu (art. 10-12). Projekt nie przewiduje wynagrodzenia dla członków Rady a jedynie zwrot kosztów podróży i pobytu w związku z uczestnictwem w pracach Rady.

Fundusz dysponowałby środkami określonymi w ustawie budżetowej ustalonymi według zasad opisanych w art. 3 projektu, a niewykorzystane w danym roku środki pozostawałyby na koncie Funduszu powiększając środki w roku następnym.

Podstawowym założeniem ustawy jest decentralizacja wydatkowania środków Funduszu, które w oparciu o zasady określone w art. 4 projektu przekazywane byłyby do gmin i tam wydatkowane na zaspokajanie wszelkich potrzeb edukacyjnych uczniów. Pomoc udzielana byłaby uczniom, którzy spełnią określone w ustawie kryterium, a jest nim dochodowość na osobę w rodzinie (art. 7).

Innym ważnym założeniem projektu jest udzielanie pomocy z Funduszu wyłącznie w formie rzeczowej. Chodzi o to, aby nie stwarzać pokusy dla rodziny ucznia aby przeznaczyć pieniądze np. na opłatę zaległych rachunków.

Wnioskodawcy pojmują jak najszerszej potrzeby edukacyjne uczniów. Dlatego wobec niemożności wyczerpania katalogu potrzeb, o których mowa w art. 6 projektu, wymienione zostały te najważniejsze, co nie wyklucza możliwości ubiegania się o pomoc w innym zakresie niż zawarty w art. 6 pkt 1-5.

Intencją wnioskodawców jest aby zaspokajanie potrzeb edukacyjnych uczniów zaangażowały się przede wszystkim gminy, również z tego powodu aby dostęp do pomocy z Funduszu był jak najmniej uciążliwy.

Projektodawcy zakładają powszechny charakter pomocy edukacyjnej. Jest ona skierowana do wszystkich środowisk: wiejskich, wielkomiejskich, popegeerowskich i małomiasteczkowych. Kryterium dochodowości w rodzinie na osobę ustalone w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę (art. 7) jest kryterium pozwalającym objąć pomocą uczniów ze wszystkich tych środowisk.

Pomoc z Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej świadczona ma być niezależnie od pomocy stypendialnej i materialnej, o której mowa w ustawie o systemie oświaty jak: stypendia socjalne, za wyniki w nauce, dla wybitnie uzdolnionych uczniów oraz finansowanie zakwaterowania, wyżywienia lub udzielanie zasiłków losowych.

Zdaniem wnioskodawców tak ustanowiony system pomocy dla uczniów stwarza realną szansę dzieciom i młodzieży pochodzących z rodzin o niskich dochodach osiągnąć wykształcenie umożliwiające konkurowanie, na równi z innymi, na rynku pracy.

Projekt ustawy pociąga za sobą obciążenia budżetowe Państwa, w zależności od wielkości określonych w art. 3 projektu ustawy. Szacunkowe koszty budżetu to 250 do 300 mln złotych.

Przedmiotowe przedłożenie nie jest objęte prawem wspólnotowym.

Warszawa, 19 listopada 2004 r.

Pan
Józef Oleksy
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie zgodności poselskiego projektu ustawy o Funduszu im. Komisji
Edukacji Narodowej z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2002 r. Nr 23, poz. 398, z 2003 r. Nr 23, poz. 337 oraz z 2004 r. Nr 12 poz. 182) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy o Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej przewiduje utworzenie państwowego funduszu celowego, z którego środki będą przeznaczane na zaspokajanie potrzeb edukacyjnych uczniów. Utworzenie Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej (zwanego dalej „Funduszem”) ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej. Proponowana regulacja określa zasady, formy oraz środki realizacji tego celu.

Projekt ustawy zawiera przepisy dotyczące:

- katalogu środków tworzących przychody Funduszu;
- trybu i zasad ustalania algorytmu, według którego środki Funduszu będą przekazywane gminom;
- określenia na jakie potrzeby edukacyjne uczniów będą przeznaczane środki Funduszu;
- procedury sporządzania przez gminę sprawozdań rocznych z wykorzystania środków Funduszu;
- zasad ustalania osób uprawnionych do korzystania z pomocy Funduszu oraz trybu udzielania tej pomocy;
- struktury i zadań Społecznej Rady Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej

Proponowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2005 r.

BIURO STUDIÓW I EKSPERTYZ KANCELARII SEJMU

00-441 Warszawa, ul. Zagórną 3 tel. 621 09 71, 694 17 27, fax 694 18 65

2. Stan prawa wspólnotowego w materii objętej projektem ustawy

Prawo wspólnotowe pozostawia państwom członkowskim kompetencje w zakresie form wspierania edukacji młodzieży. Można jedynie przytoczyć ogólny w treści art. 149 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE): Wspólnota przyczynia się do rozwoju edukacji o wysokiej jakości, poprzez zachęcanie do współpracy między państwami członkowskimi oraz, jeśli jest to niezbędne, poprzez wspieranie i uzupełnianie ich działalności, w pełni szanując odpowiedzialność państw członkowskich za treść nauczania i organizację systemów edukacyjnych, jak również ich różnorodność kulturową i językową.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Projekt ustawy o Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Studiów i Ekspertyz

Wiesław Staśkiewicz

Warszawa, 19 listopada 2004 r.

Pan
Józef Oleksy
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 Regulaminu Sejmu – czy poselski projekt ustawy o Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy o Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej przewiduje utworzenie państwowego funduszu celowego, z którego środki będą przeznaczane na zaspokajanie potrzeb edukacyjnych uczniów. Utworzenie Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej (zwanego dalej „Funduszem”) ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej. Proponowana regulacja określa zasady, formy oraz środki realizacji tego celu.

Projekt ustawy zawiera przepisy dotyczące:

- katalogu środków tworzących przychody Funduszu;
- trybu i zasad ustalania algorytmu, według którego środki Funduszu będą przekazywane gminom;
- określenia na jakie potrzeby edukacyjne uczniów będą przeznaczane środki Funduszu;
- procedury sporządzania przez gminę sprawozdań rocznych z wykorzystania środków Funduszu;
- zasad ustalania osób uprawnionych do korzystania z pomocy Funduszu oraz trybu udzielania tej pomocy;
- struktury i zadań Społecznej Rady Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej

Przedmiot projektu ustawy o Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej nie jest objęty prawem Unii Europejskiej. Projekt ustawy **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Studiów i Ekspertyz

Wiesław Staśkiewicz

BIURO STUDIÓW I EKSPERTYZ KANCELARII SEJMU
00-441 Warszawa, ul. Zagórną 3 tel. 621 09 71, 694 17 27, fax 694 18 65

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 29 listopada 2004 r.

Cena 0,57 zł + 22% VAT

